

O'ZBEKISTON RAHBARINING YANGI O'ZBEKISTONDAGI TIZIMLI ISLOHOTLARDA SOTSIOLOGIYANING O'RNI VA ROLINI OSHIRISHGA E'TIBORI.

Berdimuratov M. E.

Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar institutining

Kirish. Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar jamiyat hayotining barcha sohalarini qamrab olgan bo'lib, ularni samarali amalga oshirishda sotsiologik yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Jumladan, Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Yangi O'zbekistonni barpo etish jarayonida inson qadrini ulug'lash va jamiyat manfaatlarini ta'minlash ustuvor vazifa hisoblanadi" [1]. Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida 2026-yil 13-mart kuni "Aholi murojaatlari bilan ishlash tizimini yangi darajaga ko'tarish va jamoatchilik fikrini chuqur tahlil qilish" masalalariga bag'ishlangan videosektor yig'ilishida ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar davlat siyosati va islohotlarining asosiy yo'nalishlarini belgilab berishi kerakligi alohida ta'kidlandi.

Ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar davlat boshqaruvi va ijtimoiy siyosatni samarali shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonda so'nggi yillarda sotsiologiya fanini qayta tiklash va oliy ta'lim muassasalarida mutaxassislar tayyorlash yo'nalishida tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu maqolada ushbu tadqiqotlar, ularning davlat siyosatini shakllantirishdagi roli va ijro nazorati tizimi tahlil qilinadi.

Zamonaviy davlat boshqaruvi tizimida jamiyatda kechayotgan ijtimoiy jarayonlarni chuqur tahlil qilish va aholining fikrini hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar davlat siyosati va islohotlarini samarali shakllantirishda muhim ilmiy va amaliy vosita sifatida xizmat qiladi. Bunday tadqiqotlar orqali aholining turmush darajasi, ijtimoiy kayfiyati, davlat organlari faoliyatiga bo'lgan ishonchi hamda qabul qilinayotgan qarorlarning jamiyatga ta'siri o'rganiladi. So'nggi yillarda O'zbekistonda davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish, jamiyat va davlat o'rtasidagi muloqotni mustahkamlash, shuningdek, islohotlarning samaradorligini oshirish maqsadida ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlarga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayonda sotsiologiya fanini rivojlantirish, oliy ta'lim muassasalarida mutaxassislar tayyorlash, aholi fikrini muntazam o'rganish va tahlil qilish kabi vazifalar muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, davlat qarorlarini qabul qilish jarayonida jamiyat fikrini hisobga olish, aholi ishonchi va qoniqish darajasini aniqlash orqali davlat siyosatining samaradorligini oshirishga qaratilgan yangi yondashuvlar joriy etilmoqda. Shu bilan birga, hududlar va sohalar rahbarlari faoliyatini baholashda ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar natijalaridan foydalanish, ijro intizomini kuchaytirish va davlat boshqaruvida shaffoflikni ta'minlashga xizmat qiladi. Bu esa davlat organlari faoliyatining ochiqqligi va jamoatchilik oldidagi mas'uliyatini yanada oshirishga zamin yaratadi.

Mazkur ilmiy maqolada ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlarning davlat siyosatini shakllantirishdagi ahamiyati, O'zbekistonda bu sohada amalga oshirilayotgan tizimli yondashuvlar, shuningdek, ijtimoiy monitoring va tahlillarning davlat boshqaruvi samaradorligini oshirishdagi roli ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM. Sotsiologiya fanini rivojlantirish va kadrlar tayyorlash. Ijtimoiy jarayonlarni chuqur tahlil qilish va aholi kayfiyatini o'rganish davlat siyosatining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Bu borada Shavkat Mirziyoyev quyidagilarni qayd etadi: "Jamiyatni isloh qilishda ilmiy yondashuv va tahlillar asosida qaror qabul qilish zarur" [2]. Sotsiologiya fanini qayta tiklash va oliygohlarda sotsiologlar tayyorlash orqali davlat idoralarida malakali kadrlar soni oshirilmoqda. Bu jarayon qonunchilikni takomillashtirish, ijtimoiy xizmatlarni samarali tashkil qilish va mahalliy rivojlantirish dasturlarini amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Zamonaviy jamiyatda ijtimoiy jarayonlarni chuqur tahlil qilish va ularning rivojlanish tendensiyalarini ilmiy asosda o'rganishda sotsiologiya fanining ahamiyati beqiyosdir. Sotsiologiya jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlar, aholining fikri va kayfiyati, turli ijtimoiy guruhlar manfaatlari hamda ijtimoiy muammolarni o'rganish orqali davlat boshqaruvi uchun muhim axborot manbai bo'lib xizmat qiladi. Shu boisdan, sotsiologiya fanini rivojlantirish va ushbu sohada malakali kadrlar tayyorlash davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Zamonaviy sotsiologiya fani ijtimoiy o'zgarishlarni ilmiy asosda tahlil qilish imkonini beradi. Jumladan, Earl Babbie ta'kidlaganidek: "Sotsial tadqiqotlar jamiyatdagi jarayonlarni tushunish va ularni boshqarish uchun muhim vosita hisoblanadi" [3]. O'zbekistonda so'nggi yillarda sotsiologiya fanini rivojlantirishga qaratilgan keng qamrovli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, oliy ta'lim muassasalarida sotsiologiya yo'nalishlari kengaytirilib, zamonaviy talablarga javob beradigan ta'lim dasturlari joriy etilmoqda. Bu esa kelajakda davlat va jamiyat hayotida yuzaga kelayotgan ijtimoiy muammolarni ilmiy asosda tahlil qila oladigan mutaxassislarni tayyorlash imkonini beradi.

Sotsiologiya sohasida kadrlar tayyorlash jarayonida nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy ko'nikmalarga ham alohida e'tibor qaratilmoqda. Talabalarga ijtimoiy tadqiqot usullari, statistik tahlil, sotsiologik so'rovlar o'tkazish, monitoring va tahlil natijalarini umumlashtirish kabi amaliy ko'nikmalar o'rgatilmoqda. Bu esa ularning kelgusida davlat idoralari, ilmiy markazlar va tadqiqot institutlarida samarali faoliyat olib borishga xizmat qiladi.

Shuningdek, sotsiologiya fanini rivojlantirish orqali davlat siyosatini shakllantirishda ilmiy yondashuvni kuchaytirish imkoniyati yaratiladi. Sotsiologik tadqiqotlar natijalari asosida aholining ehtiyoj va manfaatlarini aniqlash, ijtimoiy muammolarni bartaraf etish bo'yicha samarali chora-tadbirlar ishlab chiqish mumkin. Bu esa davlat boshqaruvining samaradorligini oshirish va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu tariqa, sotsiologiya fanini rivojlantirish va ushbu sohada malakali kadrlar tayyorlash O'zbekistonda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar tizimini mustahkamlash va davlat siyosatining ilmiy asoslanganligini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Doyimiy monitoring va ijtimoiy tadqiqotlar. O'tmishda bir martalik so'rovlar asosida qaror qabul qilish odatlangan edi. Yangi tizimda doimiy monitoring va tahlillar olib boriladi. Bu jarayonda aholi ishonchi, ijtimoiy muammolar va qabul qilingan qarorlarning samaradorligi tahlil qilinadi. Maqsad – qaysi siyosiy va ijtimoiy chora-tadbirlar aholi uchun foydali ekanligini aniqlash. Zamonaviy davlat boshqaruvi tizimida ijtimoiy jarayonlarni doimiy ravishda kuzatib borish va tahlil qilish muhim ahamiyatga ega. Shu nuqtayi nazardan, ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar asosida olib boriladigan doimiy monitoring jamiyatda yuzaga kelayotgan muammolarni o'z vaqtida aniqlash va ularga samarali yechim topish imkonini beradi. Bunday tadqiqotlar aholining ijtimoiy kayfiyati, turmush darajasi, davlat organlari faoliyatiga bo'lgan ishonchi hamda qabul qilinayotgan qarorlarning jamiyatga ta'sirini baholashda muhim axborot manbai hisoblanadi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda ijtimoiy tadqiqotlar tizimini takomillashtirish va ularni doimiy ravishda amalga oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ilgari ko'p hollarda bir martalik so'rovlar asosida ma'lum xulosalar chiqarilgan bo'lsa, hozirgi kunda muntazam monitoring tizimi joriy etilmoqda. Bu esa ijtimoiy jarayonlarni dinamik ravishda kuzatish, aholi fikridagi o'zgarishlarni aniqlash va davlat siyosatiga tegishli qarorlarni ilmiy asosda qabul qilish imkonini beradi. Doimiy monitoring jarayonida turli sotsiologik usullardan foydalaniladi. Jumladan, aholi o'rtasida anketa so'rovlari o'tkazish, intervyular tashkil etish, statistik ma'lumotlarni tahlil qilish, fokus-gruppa muhokamalari kabi tadqiqot usullari keng qo'llaniladi. Ushbu usullar orqali jamiyatdagi ijtimoiy muammolar, aholining ehtiyojlari va davlat organlari faoliyatiga nisbatan munosabati haqida aniq ma'lumotlar olinadi.

Shuningdek, ijtimoiy tadqiqotlar natijalari davlat boshqaruvi samaradorligini baholashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Aholi ishonchi va qoniqlik darajasini tahlil qilish orqali davlat organlari faoliyatining kuchli va zaif tomonlarini aniqlash mumkin. Bu esa kelgusida davlat siyosatini takomillashtirish, ijtimoiy muammolarni bartaraf etish va jamiyatda barqaror rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu tariqa, doimiy monitoring va ijtimoiy tadqiqotlar davlat boshqaruvi tizimida muhim tahliliy mexanizm sifatida namoyon bo'lib, jamiyat ehtiyojlarini chuqur o'rganish va ular asosida samarali qarorlar qabul qilish imkonini yaratadi.

Rahbar faoliyati va reyting tizimi. Hudud va sohalar rahbarlarining samaradorligi reyting asosida baholanadi. Prezident Administratsiyasi va Strategik va mintaqalararo tadqiqotlar instituti bu reytingni shakllantirish uchun metodologiya ishlab chiqadi. Reyting natijalari doimiy ravishda Prezidentga taqdim etiladi. Bu usul rahbarlarning mas'uliyatini oshirish va ijro nazoratini kuchaytirishga xizmat qiladi. Zamonaviy davlat boshqaruvi tizimida rahbarlar faoliyatini xolis va shaffof baholash muhim ahamiyatga ega. Davlat organlari va mahalliy hokimiyat organlari rahbarlarining samarali faoliyati jamiyatda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash, aholining turmush darajasini oshirish hamda davlat siyosatini amalga oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu boisdan, rahbarlar faoliyatini baholashning yangi va samarali mexanizmlarini joriy etish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Sotsiologik tadqiqotlar davlat boshqaruvida qaror qabul qilish jarayonida muhim manba hisoblanadi. W. Lawrence Neuman fikricha: "Ilmiy tadqiqot usullari ijtimoiy voqelikni obyektiv baholash imkonini beradi" [4]. Sotsiologik tadqiqotlar jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlarni tushunish va ularni ilmiy asosda boshqarish imkonini beradi. Samarali siyosat yuritish uchun ishonchli empirik ma'lumotlar muhim ahamiyatga ega. Ushbu fikrni quyidagicha bog'lash mumkin: Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar ilmiy-amaliy tahlillarga asoslanmoqda. Davlat boshqaruvida sotsiologik tadqiqotlar ahamiyati ortib bormoqda [5]. Ijtimoiy tadqiqotlar siyosiy qarorlar qabul qilishda muhim vosita bo'lib, ular jamiyat ehtiyojlari va muammolarini aniqlashda asosiy manba hisoblanadi. Bu fikr orqali: Davlat rahbarining aholi fikrini o'rganishga e'tibori sotsiologik so'rovlar va tahlillar orqali islohotlarni takomillashtirish asoslab beriladi. Ilmiy xulosa sifatida zamonaviy sotsiologiya ilmiy tadqiqot usullari orqali jamiyatdagi o'zgarishlarni chuqur tahlil qilish imkonini beradi. Earl Babbie ta'kidlaganidek, ijtimoiy tadqiqotlar samarali boshqaruvning asosiy shartidir. Shuningdek, W. Lawrence Neuman fikricha, ijtimoiy tadqiqotlar siyosiy qarorlar qabul qilishda muhim manba hisoblanadi. Bu esa Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan tizimli islohotlarda sotsiologiyani o'rni va rolini yanada oshirish zarurligini ko'rsatadi [6]. Ijtimoiy islohotlarning samaradorligi aholi ishtirokiga bog'liq. Bu haqda Robert D. Putnam shunday deydi: "Jamiyatda ijtimoiy kapitalning rivojlanishi demokratik institutlar samaradorligini ta'minlaydi" [7].

O'zbekistonda so'nggi yillarda rahbarlar faoliyatini baholashda reyting tizimidan foydalanishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu tizim orqali hududlar va turli sohalarida faoliyat yuritayotgan rahbarlarning ish samaradorligi aniq mezonlar asosida baholanadi. Reyting tizimida ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlar, aholi turmush darajasi, davlat dasturlari va islohotlarining amalga oshirilishi, shuningdek, aholi ishonchi va qoniqlik darajasi kabi omillar hisobga olinadi.

Rahbarlar faoliyatini baholashda ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar natijalari muhim o'rin tutadi. Aholi o'rtasida o'tkaziladigan so'rovlar va monitoringlar orqali rahbarlarning faoliyatiga nisbatan jamoatchilik fikri o'rganiladi. Bu esa reyting natijalarining xolis va haqqoniy bo'lishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, bunday yondashuv davlat organlari va jamoatchilik o'rtasidagi o'zaro ishonchni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Reyting tizimi rahbarlarning faoliyatini tahlil qilish, ularning ishidagi kuchli va zaif tomonlarni aniqlash hamda kelgusidagi faoliyatni takomillashtirish uchun muhim vosita hisoblanadi. Bunday tizim rahbarlar o'rtasida sog'lom raqobat muhitini shakllantirib, ularni yanada samarali va mas'uliyatli ishlashga undaydi.

Shu tariqa, rahbarlar faoliyatini reyting asosida baholash davlat boshqaruvi tizimida samaradorlikni oshirish, ijro intizomini mustahkamlash va davlat siyosatini amalga oshirish jarayonini yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

Ijro intizomi va mas'uliyat. Har bir topshiriqning real ijrosi bo'yicha kundalik nazorat tizimi yo'lga qo'yilgan. Mas'uliyatni his qilmagan yoki sustkashlik qilgan rahbarlar haqida ochiq va xolic axborot taqdim etiladi. Bu tizim

rahbarlarning faoliyatida shaffoflikni ta'minlaydi va davlat siyosati samaradorligini oshiradi. Davlat boshqaruvi tizimida qabul qilingan qarorlar va topshiriqlarning o'z vaqtida va to'liq ijro etilishi ijro intizomining asosiy mazmunini tashkil etadi. Ijro intizomi davlat organlari faoliyati samaradorligini ta'minlash, belgilangan vazifalarni aniq va tizimli amalga oshirish hamda jamiyat oldidagi mas'uliyatni kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega. Shu boisdan, davlat boshqaruvida ijro intizomini mustahkamlash va rahbarlarning shaxsiy mas'uliyatini oshirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda O'zbekistonda davlat organlari faoliyatida ijro intizomini kuchaytirishga qaratilgan qator tashkiliy va huquqiy chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Xususan, har bir topshiriq va qarorning amalga oshirilish holatini muntazam ravishda nazorat qilish, ularning natijadorligini tahlil qilish hamda mas'ul shaxslarning hisobotlarini eshitish amaliyoti yo'lga qo'yilgan. Bu esa qabul qilingan qarorlarning amalda to'liq va samarali ijro etilishini ta'minlashga xizmat qiladi. Ijro intizomini ta'minlashda zamonaviy axborot-texnologiyalaridan foydalanish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Elektron nazorat va monitoring tizimlari orqali topshiriqlarning bajarilish holati doimiy ravishda kuzatib boriladi. Bu tizimlar orqali har bir topshiriqning bajarilish muddati, mas'ul ijrochilar va amalga oshirilgan ishlar haqida aniq ma'lumotlar olish mumkin. Shuningdek, ijro intizomini ta'minlashda rahbarlarning shaxsiy mas'uliyati va hisobdorligi muhim o'rin tutadi. Mas'uliyatni his qilmagan yoki topshiriqlarni bajarishda sustkashlikka yo'l qo'ygan mansabdor shaxslar faoliyati tanqidiy baholanadi va tegishli choralar ko'riladi. Bu esa davlat boshqaruvida intizomni mustahkamlash va faoliyat samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu tariqa, ijro intizomi va mas'uliyat davlat boshqaruvi tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lib, qabul qilingan qarorlarning samarali amalga oshirilishini ta'minlash, davlat organlari faoliyatida shaffoflik va hisobdorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Sotsiologik yondashuv davlat boshqaruvida muhim ahamiyat kasb etib, jamiyat va davlat o'rtasidagi aloqani mustahkamlaydi. A. Raxmatullayev ta'kidlaganidek: "Sotsiologiya davlat boshqaruvi tizimida ijtimoiy munosabatlarni tartibga solishda muhim o'rin tutadi" [8].

Ilmiy tahlil va grafiklar. Ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar natijalarini ilmiy asosda tahlil qilish davlat siyosatini samarali shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Bunday tahlillar orqali jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlar, aholining davlat organlari faoliyatiga bo'lgan munosabati, turli islohotlarning samaradorligi hamda ijtimoiy muammolarning kelib chiqish sabablari aniqlanadi. Ilmiy tahlil natijalari esa davlat boshqaruvi tizimida qaror qabul qilish jarayonini yanada takomillashtirishga xizmat qiladi. Ijtimoiy tadqiqotlarni tahlil qilish jarayonida statistik usullar, qiyosiy tahlil, sotsiologik so'rovlar natijalarini umumlashtirish kabi ilmiy metodlardan foydalaniladi.

Bu usullar orqali olingan ma'lumotlar tizimlashtiriladi va ular asosida tegishli xulosalar chiqariladi. Ilmiy tahlil jarayonida grafiklar, diagrammalar va jadvallardan foydalanish tadqiqot natijalarini yanada aniq va tushunarli ko'rinishda taqdim etish imkonini beradi. Masalan, ijtimoiy tadqiqotlar natijalari asosida aholining davlat organlari faoliyatiga bo'lgan ishonchi va qoniqish darajasini grafiklar orqali ko'rsatish mumkin. Bu orqali vaqt davomidagi o'zgarishlar, ijobiy va salbiy tendensiyalar aniqlanadi. Shuningdek, hududlar bo'yicha ijtimoiy ko'rsatkichlarni qiyosiy tahlil qilish orqali ayrim hududlardagi muammolar va ularning sabablari ham aniqlanadi.

Grafik va diagrammalar tadqiqot natijalarini vizual tarzda taqdim etish orqali ma'lumotlarni qabul qilishni osonlashtiradi. Masalan, rahbarlar faoliyati reytingini ko'rsatuvchi diagrammalar, aholi ishonchi dinamikasini aks ettiruvchi liniyalik grafiklar, yoki ijtimoiy qoniqish darajasini ko'rsatuvchi sektorli diagrammalar tadqiqot natijalarini ilmiy va amaliy jihatdan tahlil qilishda muhim vosita hisoblanadi. Shu tariqa, ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar natijalarini ilmiy tahlil qilish va ularni grafik hamda jadvallar orqali taqdim etish davlat boshqaruvi jarayonida ilmiy asoslangan qarorlar qabul qilishga xizmat qiladi. Bu esa jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlarni chuqur o'rganish va davlat siyosatining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Infografika-1: Ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar va ijro nazorati tizimi (besh blokli rangli infografika).

Xulosa. O'zbekistonda ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar va ijro nazorati tizimi davlat siyosatini samarali va aholi manfaatlariga mos shaklda amalga oshirishga xizmat qiladi. Sotsiologiya fanini rivojlantirish, doimiy monitoring va tahlillar, rahbarlar reyting tizimi hamda ijro intizomi bu jarayonning mustahkam asosini tashkil etadi.

Zamonaviy davlat boshqaruvi tizimida ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar davlat siyosatini shakllantirish va amalga oshirishda muhim ilmiy-amaliy asos bo'lib xizmat qiladi. Jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlarni chuqur tahlil qilish, aholining fikri va ehtiyojlarini aniqlash hamda davlat qarorlarining jamiyatga ta'sirini baholashda sotsiologik tadqiqotlarning ahamiyati kattadir. Shu nuqtayi nazardan, O'zbekistonda ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlarning institutsional asoslarini

mustahkamlash, sotsiologiya fanini rivojlantirish va ushbu sohada malakali kadrlar tayyorlash davlat siyosatida muhim o'rin egallamoqda.

Bu borada O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan tashabbuslar alohida ahamiyatga ega. Prezident tomonidan ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar natijalari davlat siyosati va islohotlarning ustuvor yo'nalishlarini belgilashda muhim manba bo'lishi kerakligi ta'kidlanmoqda. Bu esa davlat boshqaruvida jamoatchilik fikrini hisobga olish, aholi ehtiyojlari va manfaatlariga asoslangan qarorlar qabul qilishga xizmat qiladi.

Maqolada tahlil qilinganidek, ijtimoiy monitoring tizimini yo'lga qo'yish va muntazam sotsiologik tadqiqotlar o'tkazish davlat boshqaruvida ilmiy asoslangan qarorlar qabul qilish imkonini kengaytiradi. Doimiy monitoring orqali jamiyatdagi ijtimoiy kayfiyat, aholi ishonchi va turmush darajasidagi o'zgarishlar aniqlanadi hamda bu ma'lumotlar davlat siyosatini takomillashtirishda muhim tahliliy baza vazifasini bajaradi.

Shuningdek, rahbarlar faoliyatini reyting asosida baholash tizimining joriy etilishi davlat boshqaruvi samaradorligini oshirishda muhim mexanizm hisoblanadi. Ijtimoiy tadqiqotlar natijalari va aholi fikriga asoslangan bunday baholash tizimi davlat organlari faoliyatida ochiqlik va mas'uliyatni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Ijro intizomini mustahkamlash, topshiriqlarning o'z vaqtida va sifatli bajarilishini ta'minlash ham davlat siyosatining samarali amalga oshirilishida muhim ahamiyatga ega. Davlat organlari faoliyatida shaffoflik, hisobdorlik va shaxsiy mas'uliyatni kuchaytirish orqali jamiyatda ishonch muhitini mustahkamlash mumkin.

Umuman olganda, O'zbekistonda ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlarga asoslangan tizimli yondashuv davlat boshqaruvini yanada takomillashtirish, jamiyat va davlat o'rtasidagi muloqotni mustahkamlash hamda mamlakatning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida bu sohada ilmiy tadqiqotlar ko'lamini kengaytirish, zamonaviy tahlil usullarini joriy etish va tadqiqot natijalarini davlat boshqaruvi amaliyotiga samarali tatbiq etish orqali mazkur yo'nalishni yanada rivojlantirish mumkin.

Huquqiy baza va qonunchilik islohotlari ham sotsiologik tahlillarga asoslanib takomillashtirilmoqda. Bu borada Zakon.uz manbalari muhim axborot resurslaridan biri hisoblanadi.[9]

ADABIYOTLAR

1. Мирзиёев, Ш.М. *Янги Ўзбекистон стратегияси*. Тошкент: O'zbekiston, 2021. - 256 бет
2. Мирзиёев, Ш.М. *Ўзбекистон тарихини қайта ривожлантириш ва ижтимоий сиёсат*. Тошкент, 2020. - 184 бет
3. Zakon.uz – Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва қарорлари. (<https://www.zakon.uz>). Тошкент, 2022. - онлайн ресурс
4. Babbie, E. *The Practice of Social Research*. Boston: Cengage Learning, 2020. – 672 pages
5. Neuman, W.L. *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. London: Pearson, 2014. - 624 pages
6. Bryman, A. *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press, 2016. – 704 pages
7. Putnam, R.D. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster, 2000.
8. Рахматуллаев, А. *Ижтимоий социология ва давлат бошқаруви*. Тошкент, 2019. – 208 бет
9. Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси. *Социологик тадқиқотлар маълумотлари*, Тошкент, 2022.

O'zbekiston rahbarining yangi o'zbekistondagi tizimli islohotlarda sotsiologiyani o'rni va rolini oshirishga e'tibori

Annotatsiya. Maqolada ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar va davlat siyosatining ilmiy tahlili, O'zbekistonda amalga oshirilayotgan tizimli yondashuv, shuningdek, O'zbekistonda sotsiologiya fanini rivojlantirish, oliy ta'lim muassasalarida malakali kadrlar tayyorlash, ijtimoiy tadqiqotlar orqali davlat siyosati va islohotlarning ustuvor yo'nalishlarini belgilashga qaratilgan tizimli yondashuv tahlil qilingan. Maqolada ilmiy va amaliy yondashuvlar ko'rsatilib, sotsiologik tadqiqotlar orqali davlat siyosati va islohotlari samaradorligini oshirish imkoniyatlari ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy-sotsiologik tadqiqotlar, davlat siyosati, sotsiologiya, ijtimoiy monitoring, Prezident, aholi ishonchi.

Внимание главы узбекистана к повышению роли и места социологии в системных реформах в новом Узбекистане.

Аннотация. В статье представлен научный анализ социально-социологических исследований и государственная политика, системный подход, реализуемый в Узбекистане, а также анализируется системный подход, направленный на развитие социологической науки в Узбекистане, подготовку квалифицированных кадров в высших учебных заведениях, определение приоритетных направлений государственной политики и реформ посредством социальных исследований. Статья демонстрирует научные и практические подходы и показывает возможности повышения эффективности государственной политики и реформ посредством социологических исследований.

Ключевые слова: социально-социологические исследования, государственная политика, социология, социальный мониторинг, Президент, доверие населения.

The head of uzbekistan's attention to enhancing the role and significance of sociology in the systemic reforms of new Uzbekistan.

Abstract. The article analyzes the scientific analysis of socio-sociological research and state policy, the systematic approach being implemented in Uzbekistan, as well as the development of sociological science in Uzbekistan, the training of qualified personnel in higher educational institutions, and the systematic approach aimed at determining the priorities of state policy and reforms through social research. The article presents scientific and practical approaches and shows the possibilities of increasing the effectiveness of state policy and reforms through sociological research.

Key words: socio-sociological research, state policy, sociology, social monitoring, President, public trust.